

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/12/2011
Identifikačné číslo spisu:	9011899268
Dátum vydania rozhodnutia:	24.03.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Deák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:9011899268.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky T. A., bývajúcej v B., proti odporcovi V. C., naposledy bývajúcemu v Z., t. č. na neznámom mieste, zastúpenému opatrovníkom F., so sídlom v Z., o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4C 14/2003, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu v Považskej Bystrici z 22. októbra 2009 č. k. 4C 14/2003-501 a rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 8. februára 2011 sp. zn. 5Co 14/2010, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 8. februára 2011 sp. zn. 5Co 14/2010 a rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica z 22. októbra 2009 č. k. 4C 14/2003-501 a vec vracia Okresnému súde Považská Bystrica na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Považská Bystrica (súd prvého stupňa) rozsudkom z 22. októbra 2009 č. k. 4C 14/2003-501 určil, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) účastníkov konania patrí súprava smaltovaných hrncov v hodnote 324 Sk (10,75 €), súprava nerezových hrncov v hodnote 555 Sk (18,42 €), ručný šľahač v hodnote 83,50 Sk (2,77 €), chladnička s mrazničkou v hodnote 2 120 Sk (70,37 €), podstavec šrotovníka v hodnote 1 249 Sk (41,46 €), kaďa na majču v hodnote 54,60 Sk (1,81 €), obraz v obývačke v hodnote 57 Sk (1,90 Sk), 2 ks paplónov v hodnote 1 546 Sk (51,32 €), plávajúca podlaha v hodnote 15 000 Sk (497,91 €), záclony v hodnote 418 Sk (13,88 €), automatická pračka v hodnote 2 390 Sk (79,33 €), chlebník v hodnote 95 Sk (3,15 €), flexibrúska v hodnote 196 Sk (6,50 €), zdravotný prístroj v hodnote 1 547 Sk (51,35 €), kosačka na trávu v hodnote 770 Sk (25,56 €), osobný automobil Hyundai Accent ev. č. PXD 85-22 v hodnote 148 600 Sk (4 932,62 €), suma 15 000 Sk (497,71 €) za odpredaj traktora s vlečkou, suma 200 000 Sk (6 638,78 €) titulom vrátenej pôžičky od F. A., zostatok na účtoch vedených v Q., č. účtu XXXXXXXXXXXX vo výške 794,88 Sk (26,39 €), č. účtu XXXXXXXXXXXX vo výške 17 498,90 Sk (580,86 €) a č. účtu XXXXXXXXXXXX vo výške 80 952 Sk (2 687,11 €), garáž sp. č. 1989 v hodnote 201 596,96 Sk (6 691,79 €), plot za garážou v hodnote 12 319,59 Sk (408,94 €), plot vedľa garáže v hodnote 8 200,57 Sk (272,21 €), vodovodná prípojka v hodnote 21 057,76 Sk (699 €), vonkajšie schody nad garáž v hodnote 5 218,41 Sk (173,22 €), spevnené plochy v hodnote 5 218,41 Sk (173,22 €) a kanalizačná prípojka na garáže v

hodnote 3 135,86 Sk (104,09 €). Súd vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov konania tak, že do výlučného vlastníctva navrhovateľky prikázal súpravu smaltovaných hrncov v hodnote 324 Sk (10,75 €), súpravu nerezových hrncov v hodnote 555 Sk (18,42 €), ručný šľahač v hodnote 83,50 Sk (2,77 €), chladničku s mrazničkou v hodnote 2 120 Sk (70,37 €), podstavec šrotovníka v hodnote 1 249 Sk (41,46 €), kaďu na majču v hodnote 54,60 Sk (1,81 €), obraz v obývačke v hodnote 57 Sk (1,90 Sk), 1 paplón v hodnote 773 Sk (25,66 €), plávajúcu podlahu v hodnote 15 000 Sk (497,91 €), záclony v hodnote 418 Sk (13,88 €), automatickú pračku v hodnote 2 390 Sk (79,33 €), chlebník v hodnote 95 Sk (3,15 €), zdravotný prístroj v hodnote 1 547 Sk (51,35 €), kosačku na trávu v hodnote 770 Sk (25,56 €), osobný automobil Hyundai Accent ev. č. PXD 85-22 v hodnote 148 600 Sk (4 932,62 €), sumu 15 000 Sk (497,71 €) za odpredaj traktora s vlečkou, sumu 200 000 Sk (6 638,78 €) titulom vrátenej pôžičky od F. A., zostatok na účtoch vedených v Q., č. účtu XXXXXXXXXX vo výške 794,88 Sk (26,39 €), č. účtu XXXXXXXXXX vo výške 17 498,90 Sk (580,86 €) a č. účtu XXXXXXXXXX vo výške 80 952 Sk (2 687,11 €), garáž s p. č. 1989 v hodnote 201 596,96 Sk (6 691,79 €), plot za garážou v hodnote 12 319,59 Sk (408,94 €), plot vedľa garáže v hodnote 8 200,57 Sk (272,21 €), vodovodnú prípojku v hodnote 21 057,76 Sk (699 €), vonkajšie schody nad garáž v hodnote 5 218,41 Sk (173,22 €), spevnené plochy v hodnote 5 218,41 Sk (173,22 €) a kanalizačnú prípojku na garáže v hodnote 3 135,86 Sk (104,09 €). Do výlučného vlastníctva odporcu súd prikázal flexibrúsku v hodnote 196 Sk (6,50 €) a 1 paplón v hodnote 773 Sk (25,66 €). Navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť odporcovi z titulu vyporiadania jeho podielu z BSM sumu 14 154,80 € (426 425,50 Sk) do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní ustálil okruh vecí patriacich do BSM a ich cenu určil podľa znaleckých posudkov, prípadne zhodného tvrdenia účastníkov a svedkov. Pri osobnom automobile Hyundai Accent ev. č. PXD 85-22 vychádzal zo znaleckého posudku Ing. F. E. č. 2/2006 z 30. januára 2006, v ktorom bola určená jeho hodnota ku dňu rozvodu manželstva na sumu 148 600 Sk. So zreteľom na značnú dobu, ktorá uplynula od rozvodu manželstva účastníkov, používanie týchto vecí a s tým spojené opotrebovanie, súd rozdelil jednotlivé veci medzi účastníkov podľa toho, u koho sa v čase vyporiadania nachádzali. Osobný automobil Hyundai Accent nachádzajúci sa u odporcu však prikázal do vlastníctva navrhovateľky, s poukazom na to, že navrhovateľka ako držiteľka vozidla zámerne nepožiadala o povinnú výmenu jeho evidenčného čísla, v dôsledku čoho bolo vozidlo vyradené z evidencie a odporca ho preto nemohol užívať. Do výlučného vlastníctva navrhovateľky tak prikázal hnuťelné veci v celkovej hodnote 174 036 Sk, zostatky na účtoch vedených v Q. v hodnote 99 245 Sk, sumu 15 000 Sk za odpredaj traktora s vlečkou, sumu 200 000 Sk titulom vrátenej pôžičky od Mariana Košťála a nehnuteľné veci v celkovej hodnote 260 000 Sk. Odporcovi súd prikázal do vlastníctva iba hnuťelné veci v celkovej hodnote 969 Sk. Spolu tak hodnota BSM predstavovala sumu 749 250 Sk. Vychádzajúc z ustanovenia § 150 Občianskeho zákonníka súd dospel k záveru, že každému účastníkovi konania pripadá polovica z uvedenej hodnoty, t. j. 374 625 Sk. Pri vyporiadaní prihliadol aj na to, že zo spoločného majetku účastníkov boli vynaložené investície na rodinný dom vo výlučnom vlastníctve navrhovateľky. Ich hodnotu vyčíslil podľa znaleckého posudku Ing. E. č. 15/2009 z 28. mája 2009 na sumu 111 704 Sk (3 707,92 €), ktorá predstavovala súčet hodnoty spotrebovaného materiálu a miezd vynaložených na stavebné práce podľa tvrdení odporcu. Po zohľadnení týchto investícií súd zaviazal navrhovateľku zaplatiť odporcovi z titulu vyporiadania spoluvlastníckeho podielu sumu 426 425,50 Sk, t. j. 14 154,80 €. Pokiaľ sa navrhovateľka okrem vyporiadania BSM domáhala aj vydania šperkov špecifikovaných v návrhu alebo zaplatenia sumy 20 000 Sk, súd v tejto časti návrh zamietol, pretože navrhovateľka svoje tvrdenie, že odporca si tieto šperky patriace do jej výlučného vlastníctva prisvojil, v konaní nepreukázala. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Trenčíne (odvolací súd) na odvolanie navrhovateľky rozsudkom z 8. februára 2011 sp. zn. 5Co 14/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil aj s dôvodmi napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Skonštatoval, že súd prvého stupňa správne zistil okruh majetku patriaceho do BSM a aj jeho hodnotu. S poukazom na výsledky vykonaného dokazovania označil odvolacie námietky navrhovateľky za nedôvodné. Výslovil, že účet č. XXXXXXXXXX vedený v Q. patrí do BSM, nakoľko bol založený počas trvania manželstva účastníkov. Naopak, účet vedený vo V. č.

XXXXXXXXXX v čase rozvodu už neexistoval, preto ho do masy BSM nebolo možné zahrnúť. Pokiaľ išlo o sumu 200 000 Sk, ktorá bola požičaná F. A. za trvania manželstva, z výsledkov dokazovania vyplynulo, že suma 100 000 Sk bola vrátená navrhovateľke 15. novembra 2001, pričom nebolo preukázané, že by účastníci konania túto sumu do zániku manželstva boli spotrebovali spoločne. Keďže zvyšok požičanej sumy prevzala navrhovateľka po rozvode účastníkov konania, je povinná vyplatiť z tejto pôžičky odporcovi sumu 100 000 Sk. Za správne považoval odvolací súd prikázanie motorového vozidla Hyundai Accent do vlastníctva navrhovateľky, ako aj zaradenie plávajúcej podlahy v hodnote 15 000 Sk do BSM účastníkov konania, a to z rovnakých dôvodov ako súd prvého stupňa. Odvolací súd sa stotožnil aj so zohľadnením stavebných úprav na dome navrhovateľky, majúť za to, že súd prvého stupňa správne vychádzal zo znaleckého posudku, v ktorom bola správne vyčíslená výška investícií. Poukázal na to, že znalec Ing. E. vypočítal hodnotu materiálu a miezd na stavebných prácach podľa znaleckej úlohy, a to jednak podľa tvrdení navrhovateľky vo výške 3 574,83 € a podľa tvrdení odporcu vo výške 3 707,92 €. V tejto spojitosti odvolací súd zdôraznil, že na prácach sa podieľali nielen rodinní príslušníci a známi navrhovateľky, ale aj odporca a jeho známi. Pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania aplikoval § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy nevznikli.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na podnet navrhovateľky podal proti rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj rozsudku odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie. Navrhol obe napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že nižšie súdy vec nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Konkrétne namietal, že pochybili pri stanovení hodnoty motorového vozidla Hyundai Accent v čase vyporiadania, keď vychádzali z hodnoty 4 932,62 €, ktorá bola znalcom určená ku dňu rozvodu manželstva účastníkov konania. Považoval za nesporné, že v čase vyporiadania BSM toto vozidlo už nemalo súdom určenú hodnotu a navrhovateľka bola ukrátená na svojich právach, keď vozidlo bolo v rámci vyporiadania BSM prikázané do jej vlastníctva v hodnote, ktorá nezodpovedala reálne existujúcemu stavu. Poukazoval aj na ustálenú súdnu prax (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 9/97), podľa ktorej pri zisťovaní ceny vecí, ktoré tvoria predmet bezpodielového spoluvlastníctva, platí zásada, že treba vychádzať z ceny, ktorú majú veci v čase vyporiadania BSM. Za nesprávne považoval aj stanovenie hodnoty investícií vynaložených na výlučný majetok navrhovateľky v sume 3 707,92 € pozostávajúcej zo sumy za materiál vo výške 3 182,02 € a za mzdy vo výške 525,90 €. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že prestavba a prístavba rodinného domu realizovaná ako investícia zo spoločného majetku do výlučného majetku navrhovateľky bola vykonávaná svojpomocne, a to odporcom, synom navrhovateľky, prípadne inými osobami, pričom neboli vynaložené žiadne náklady na mzdy. S poukazom na znenie § 150 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého možno do vyporiadania započítať len sumy vynaložené zo spoločného majetku do výlučného majetku jedného z manželov, bol generálny prokurátor toho názoru, že náklady na mzdy by bolo možné do vyporiadania zahrnúť len v prípade, ak boli reálne uhradené zo spoločného majetku manželov, čo sa však v danom prípade nestalo.

Navrhovateľka ani odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu navrhovateľky (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané z dôvodu, že:

- a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
- b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá

procesnými vadami uvedenými § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady konania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p. (prípád nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážka veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípadne nedostatok návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným) neboli generálnym prokurátorom namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v mimoriadnom dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani takáto vada však dovolacím súdom v konaní zistená nebola.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., t.j. nesprávne právne posúdenie veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150.

Podľa § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

Podľa § 150 Občianskeho zákonníka pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Vyporiadanie BSM v zmysle citovaného ustanovenia pozostáva jednak zo stránky kvalitatívnej, t.j. usporiadania vlastníctva k jednotlivým veciam patriacich do BSM, jednak zo stránky kvantitatívnej, ktorá sa týka hodnotových podielov účastníkov - bývalých manželov. Z tohto dôvodu je pre vyporiadanie podstatná aj cena jednotlivých vecí patriacich do BSM. Pri oceňovaní týchto vecí platí zásada, podľa ktorej treba vychádzať z ich stavu (z hľadiska veku, kvality, či miery opotrebenia) ku dňu zániku BSM, avšak z ich ceny v čase, kedy dochádza k vyporiadaniu (k tomu porovnaj napr. R 42/1972, ale aj uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. júla 2013 sp. zn. 3 Cdo 174/2012 a z 19. júla 2013 sp. zn. 7 Cdo 9/2012).

V posudzovanej veci nižšie súdy prikázali do výlučného vlastníctva navrhovateľky (okrem iného) aj osobný automobil Hyundai Accent ev. č. PXD 85-22 v hodnote 148 600 Sk (4 932,62 €). Pri určovaní jeho ceny sa opierali o znalecký posudok Ing. F. E. č. 2/2006 z 30. januára 2006, podľa ktorého išlo o všeobecnú hodnotu vozidla vyčíslenú k 10. aprílu 2002, t. j. ku dňu rozvodu manželstva účastníkov konania. Znalec túto hodnotu určil s ohľadom na predpokladaný technický stav vozidla a jeho predajnosť k spomínanému dátumu. Z uvedeného je zrejmé, že súdy nevychádzali z ceny automobilu, ktorá bola aktuálna v čase vyporiadania (teda ceny, akú by toto vozidlo malo, keby sa v stave ku dňu zániku BSM

v čase rozhodovania súdu predávalo), ale z jeho ceny v čase zániku BSM. Námieta generálneho prokurátora, že vozidlo bolo v rámci vyporiadania BSM prikázané do vlastníctva navrhovateľky v hodnote, ktorá nezodpovedala reálne existujúcemu stavu, bola preto podľa názoru dovolacieho súdu opodstatnená.

V zmysle § 150 druhej vety Občianskeho zákonníka je pri vyporiadaní BSM každý zo spoluvlastníkov oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a naopak, je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že v prípade investícií zo spoločného majetku manželov do ostatného majetku jedného z nich, sú prostriedkami, ktoré je tento manžel povinný nahradiť, len prostriedky skutočne vynaložené na tieto investície.

V danom prípade súdy pri vyporiadaní BSM síce správne prihliadli aj na to, že zo spoločného majetku účastníkov konania boli vynaložené investície do rodinného domu vo výlučnom vlastníctve navrhovateľky, avšak ich hodnotu určili podľa znaleckého posudku Ing. V. E. č. 15/2009 z 28. mája 2009 na sumu 3 707,92 €, ktorú za správne určenú považovať nemožno. Z obsahu uvedeného znaleckého posudku totiž vyplýva, že táto suma predstavuje súčet nákladov na materiál aj na mzdy v spojitosti s realizáciou prístavby samostatného vstupu na poschodie rodinného domu vo výške 3 182,02 € a s vybudovaním kúpeľne podľa variantu odporcu vo výške 525,90 € (porovnaj najmä č. l. 11-12, 58-59, 79 posudku). Ako správne poukazuje generálny prokurátor, z vykonaného dokazovania vyplynulo, že spomínané stavebné práce boli vykonané svojpomocne, a to jednak odporcom, synom navrhovateľky, prípadne aj inými osobami, pričom v konaní nebolo preukázané, že by v tejto spojitosti došlo k vynaloženiu nákladov na mzdy.

Dovolací súd sa preto stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že v predmetnej veci nebol daný dôvod, pre ktorý by náklady na mzdy vyčíslené v znaleckom posudku mali byť zahrnuté do investícií vynaložených zo spoločného majetku na rodinný dom navrhovateľky.

Z uvedeného vyplýva, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, a že generálny prokurátor dôvodne podal mimoriadne dovolanie, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníčky konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 243e v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 a 4 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.